

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 228g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 22¹ alin. (1) lit. c)
pct. 6 din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr.
283 din 4 iulie 2003

CHIȘINĂU

28 februarie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, Președinte,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, judecători,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 23 decembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 februarie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 22¹ alin. (1) lit. c) pct. 6 din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 4 iulie 2003, ridicată de dl Veaceslav Eșanu, reprezentantul Inspectorului Național de Securitate Publică, parte în dosarul nr. 3-2311/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătorul de caz, dl Igor Barbacaru, de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 28 mai 2021, Inspectoratul Național de Securitate Publică a verificat activitatea Organizației Particulare de Pază „Combat-Service” SRL pe baza Legii privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 4 iulie 2003. Inspectoratul Național de Securitate Publică a constatat că un angajat, dl Valeriu Poparcea, a fost condamnat în anul 1981 și în anul 1992 pentru comiterea unui furt și a unei sustrageri de bunuri din avutul proprietarului și, astfel, nu întrunește condițiile stabilite la articolul 22¹ alin. (1) lit. c) pct. 6 din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază. În acest sens, Inspectoratul Național de Securitate Publică a emis o prescripție prin care a obligat organizația particulară de pază să înlăture neconformitățile constatate.

4. La 21 iunie 2021, dl Valeriu Poparcea a depus la Inspectoratul Național de Securitate Publică o cerere prin care a solicitat să se constate întrunirea condițiilor stabilite de lege pentru încadrarea sa în activitatea particulară de pază. Cererea i-a fost refuzată pentru că a fost condamnat anterior pentru comiterea unor infracțiuni cu intenție.

5. La 8 august 2021, dl Valeriu Poparcea a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, o contestație împotriva deciziei Inspectoratului

Național de Securitate Publică și a solicitat anularea actului administrativ individual defavorabil.

6. În cadrul ședinței de judecată reprezentantul Inspectoratului Național de Securitate Publică, dl Veaceslav Eșanu, a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 22¹ alin. (1) lit. c) pct. 6 din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 4 iulie 2003, în coroborare cu prevederile articolelor 111 alin. (3) și 112 alin. (2) din Codul penal.

7. Printr-o încheiere din 13 decembrie 2022, judecătorul de caz de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului

internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Legii privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 4 iulie 2003 sunt următoarele:

Articolul 22¹

Condițiile de autorizare a activității particulare de pază

„(1) Condițiile de autorizare a activității particulare de pază sunt următoarele:

[...]

c) încadrarea în activitatea particulară de pază doar a persoanelor care:

– au împlinit vârsta de 18 ani;

– sunt cetățeni ai Republicii Moldova;

– au cel puțin studii gimnaziale;

– nu se află la evidență la medicul narcolog sau psihiatru;

– nu au fost sancționate pentru contravenții ce atentează la ordinea publică și la securitatea publică;

– **nu au fost condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei hotărâri judecătorești definitive;**

– sunt absolvenți de cursuri de calificare la instituțiile de învățământ acreditate conform legii sau își asumă responsabilitatea ca, în decurs de 3 luni de la data angajării, să frecventeze și să absolutească astfel de cursuri;

[...].”

10. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 111

Stingerea antecedentelor penale

„[...]

(3) Stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale.”

Articolul 112

Reabilitarea judecătorească

„[...]

(2) Reabilitarea anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării susține că nu este clar dacă persoanele condamnate pentru comiterea cu intenție a unei infracțiuni pot fi angajate într-o organizație de pază, după stingerea antecedentelor penale și reabilitarea judecătorească.

12. În opinia autorului, stingerea antecedentelor penale și reabilitarea judecătorească nu-i conferă persoanei dreptul de a se angaja într-o organizație de pază. Mai mult, interdicția stabilită persoanelor care au fost condamnate pentru comiterea unei infracțiuni cu intenție de a fi angajate într-o organizație de pază reprezintă o condiție stabilită de lege.

13. În fine, autorul sesizării susține că prevederile contestate în coroborare cu prevederile articolelor 111 alin. (3) și 112 alin. (2) din Codul penal sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 43 [*dreptul la muncă și la protecția muncii*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 4 iulie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de reprezentantul autorității publice, parte în proces, care a emis actul administrativ individual defavorabil contestat. Astfel, Curtea consideră că sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 22¹ alin. (1) lit. c) din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază, în partea în care, pentru autorizarea activității particulare de pază, stabilește condiția încadrării în această activitate doar a persoanelor care nu au fost condamnate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, conform unei hotărâri judecătorești definitive. Curtea constată că această prevedere nu a făcut obiectul controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se contestă refuzul de a confirma întrunirea condițiilor stabilite de lege pentru încadrarea în activitatea particulară de pază din cauza existenței unei condamnări anterioare pentru infracțiuni comise cu intenție, conform unei hotărâri judecătorești definitive. Așadar, Curtea admite că prevederile contestate sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată excepția.

19. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept

fundamental invocat de autorul sesizării. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în drepturile fundamentale invocate (a se vedea HCC nr. 17 din 20 septembrie 2022, § 23).

20. În acest sens, Curtea observă că autorul sesizării a afirmat incidența articolelor 1 alin. (3), 16, 20, 23, 43 și 54 din Constituție.

21. Curtea menționează că, în acest caz, articolul 1 alin. (3) din Constituție comportă un caracter general și nu poate constitui un reper separat, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 147 din 15 noiembrie 2022, § 29 și jurisprudența citată acolo). De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 49).

22. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, Curtea observă că autorul nu a prezentat critici de neconstituționalitate și nu a argumentat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu norma constituțională invocată. Așadar, Curtea reține că simpla trimitere la o normă constituțională, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor criticate față de aceasta, nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 33 din 22 martie 2022, § 18). Prin urmare, acest capăt al sesizării este inadmisibil.

23. Cu privire la incidența articolului 43 din Constituție, Curtea menționează că acesta garantează oricărei persoane dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecție împotriva șomajului (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 38). Prin definiție, munca poate fi prestată doar de o persoană fizică, care are statut de salariat. Mai mult, alin. (2) din articolul 43 din Constituție prevede că salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repausul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice. Prin urmare, de garanțiile dreptului la muncă pot beneficia doar persoanele fizice. *A contrario*, o autoritate publică, care este o persoană juridică de drept public, nu poate pretinde la calitatea de victima a ingerinței în dreptul la muncă.

24. Mai mult, Curtea subliniază că i se poate cere declararea neconstituționalității unei legi, dacă soluția i-ar fi favorabilă situației autorului excepției. În această cauză, eventuala declarare a neconstituționalității prevederilor contestate sub aspectul invocat în sesizare nu-i poate servi autorului excepției. Dimpotrivă, aceasta ar conduce la anularea actului administrativ emis de autorul sesizării.

25. Curtea reiterează că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De eventuala soluție a excepției de neconstituționalitate trebuie

să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar, acest instrument riscă să devină unul simulat, adică o *actio popularis*, pierzându-se, în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 94 din 7 iulie 2022, § 29).

26. În consecință, pentru că nu s-a constatat existența vreunei ingerințe într-un drept fundamental, Curtea nu poate reține nici incidența articolelor 1 alin. (3), 16, 23 și 54 din Constituție.

27. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 22¹ alin. (1) lit. c) pct. 6 din Legea privind activitatea particulară de detectiv și de pază nr. 283 din 4 iulie 2003, ridicată de dl Veaceslav Eșanu, reprezentantul Inspectorului Național de Securitate Publică, parte în dosarul nr. 3-2311/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 28 februarie 2023

DCC nr. 19

Dosarul nr. 228g/2022